

ЛОГІКА ДИНАМІЧНИХ ЗМІН У ПОБУДОВІ ОНТОЛОГІЇ ВИГАДАНОГО СВІТУ ТЕКСТУ ЖАХІВ

Стаття присвячена пам'яті видатного українського мовознавця Л. А. Лисиченко, яка розвинула теорію мовної картини світу. Ця теорія не є сталою й отримує нове висвітлення: наприклад, у цьому дослідженні ідентифіковано етапи динаміки скасування старої і побудови нової онтології вигаданого світу тексту жахів. Кожний із виділених етапів описаний відповідно до поставлених завдань і містить міркування щодо особливостей референції і номінації суб'єкта, модального забарвлення етапу, що супроводжує ці динамічні зміни (сумнів, заперечення, здогадки тощо); особлива увага приділена аксіологічній характеристиці суб'єкта на останньому етапі.

Ключові слова: динаміка, логіка, онтологія, аксіологія, текст жахів, номінація, мовна модель.

Sazonova Ya. The Logic of Dynamic Changes in the Construction of the Ontology of a Horror Text Imaginary World. *The article is dedicated to the memory of the outstanding Ukrainian linguist L. A. Lysychenko, who developed the theory of the linguistic mapping of the world. This theory is not completely developed yet and receives new coverage, for example, the stages of the dynamics of changes in the abolition of the old and the construction of a new ontology of the fictional world of the horror text are identified here. Apart from this, the topicality of the analysis is two-sided: firstly, it lies in the necessity of the theoretical grounding of expressing the psycho-emotional aspect of the storyline combined with the sense creation of the text as a composite sign; secondly, the analysis outlines the practical perspective of studying a person's need to express his reflections on fear in any artistic way that helps cope with it or, on the contrary, to recognize possible manipulations in order to distort a person's perception of reality, to scare or create an imaginary threat. The aim of this study is to clarify the logical foundations of the means of expressing the dynamics of the transformation of a neutral subject into a subject of fear. The tasks, which are determined by the set goal, base on the empirical study of horror texts and the analysis of text fragments in which these dynamics can be traced: 1) to identify the logical chains of «cancelling» the usual ontology and the creation of a new one; 2) to specify the modality of different dynamic stages of this process; 3) to identify lingual means of expressing the dynamics of nominating the subject-source of fear. Each of the selected stages is described in accordance with the assigned tasks; the considerations regarding the specifics of the subject's reference and nomination are given; the modal colorings that accompany these dynamic changes (doubts, objections, guesses, etc.) are described; special attention is paid to the axiological evaluation of the subject at the last stage.*

Key words: dynamics, logic, ontology, axiology, horror text, nomination, language model.

Вступ

Дискурс текстів жахів вирізняється з-поміж інших видів художнього дискурсу специфічною побудовою вигаданого світу, де порушені онтологічні й аксіологічні засади світоустрою, що породжує страх у суб'єктів цього типу дискурсу. Автор тексту жахів інтенційно створює естетику страху, транслюючи комунікативний смисл “страх”, який знаходить матеріальне втілення в мові. Суто теоретичними є лінгвістичні проблеми текстотворення в аспекті вираження не інформативного складника, а саме психоемотивного, оскільки вони вимагають уваги до сюжетної лінії твору в поєднанні зі смислотворенням тексту як цілісного знаку. Практичним аспектом вивчення феномену страху в різних варіантах його художнього втілення, які можуть бути в полі уваги науковців (літературознавців, психологів, соціологів, філософів й інших гуманітаріїв), вважаємо дослідження потреби людини виразити свої рефлексії про страх у будь-який художній спосіб, що допомагає впоратися з ним або навпаки впізнати можливе маніпулювання свідомістю з метою викривити уявлення людини про реальність, налякати, створити уявну загрозу. Саме тому актуальними є розвідки про лінгвосеміотичні, лінгвопрагматичні й лінгвопсихологічні аспекти діяльності людини як особистості, яка переживає різні емотивні стани, страх зокрема.

Окреслимо засади подальших міркувань (більше див. Сазонова, 2018):

- страх – базова емоція, що має біологічні й соціальні чинники та наслідки;
- дискурс жахів – комплексне мультимодальне й еkleктичне явище сучасної культури;
- текст жахів – одне із утілень дискурсу жахів, який увіходить до системи художнього дискурсу;
- засадничими елементами тексту жахів є суб'єкт-джерело страху й суб'єкт-реципієнт страху.

У нашому дослідженні звернемо увагу не на мовну картину світу автора або читача текстів жахів, а на мікрорівень мовної картини світу суб'єктів-реципієнтів страху у вигаданому світі текстів жахів: як відбувається злам звичного сприйняття світу пересічної людини, коли вона стикається із чимось, що навіть є страх, і як це відбивається на омовленні нового досвіду, а саме – на референції і номінації джерел

страху. Зауважимо, що номінації страхітливих об'єктів ставали предметом досліджень науковців (С. Колесник /2016/, В. Куєвда /2007/, І. Оніщук /2006/, О. Переломова /2008/ та інші), але досі увага не була приділена саме змінам у сприйнятті суб'єкта-джерела страху, логічним ланцюжкам, що забезпечують номінування в динаміці відповідно до розгортання комунікативного смислу "страх". Тому мета цього дослідження – з'ясувати логічні засади засобів омовлення динаміки перетворення нейтрального суб'єкта на суб'єкт страху. Завдання, які зумовлені поставленою метою, базуються на емпіричному вивченні текстів жахів й аналізі текстових фрагментів, у яких простежується ця динаміка: 1) виокремити логічні ланцюжки "скасування" звичної онтології й укладання нової; 2) з'ясувати модальність різних динамічних стадій цього процесу; 3) ідентифікувати лінгвальні засоби омовлення динаміки номінування суб'єкта-джерела страху.

Матеріалом дослідження став текст жахів художнього дискурсу М. Кідрука «Бот».

Методи дослідження

Це дослідження виконане в межах теорії лінгвістичної прагматики та елементів лінгвосеміотики й логіки, тому до методів було обрано інтенціональний аналіз смислу заданого – загальнофілософський метод тлумачення текстів, використаний з метою розрізнення суб'єктів як джерел або реципієнтів страху; контекстуально-інтерпретаційний метод для реконструкції авторської комунікативної інтенції і можливих інтерпретацій.

Виклад основного матеріалу

Цією розвідкою ми вшановуємо пам'ять і наукову спадщину професора Лідії Андріївни Лисиченко, чия праця «Лексико-семантичний вимір мовної картини світу» дає змогу поєднати наукові парадигми й покоління науковців у їхньому прагненні зрозуміти мову як утілення бачення світу людиною. Тут Л. А. Лисиченко дає визначення мовної картини світу: «це мовна система плюс складні психо- і логіко-ментальні асоціації людини» (Лисиченко, 2009: 184). Водночас автор пропонує розрізнити мовну модель світу (яка «співвідноситься із концептуальною картиною світу») й мовну картину («власне лінгвальні засоби вираження останньої» (Лисиченко, 2009: 61)). Це

розмежування важливе для нашого дослідження, оскільки дає змогу укласти мовну модель вигаданого світу жахів і класифікувати засоби її вираження, тобто її мовну картину.

Міркування Л. А. Лисиченко про ці феномени органічно поєднуються з роздумами вчених про побудову вигаданих світів текстів, які водночас укорінені в епістемічній логіці Р. Карнапа, Й. Врігхта, Я. Хінтікки та інших. До того ж, те, що зауважили дослідники мовної картини світу, зокрема Л. А. Лисиченко, відповідає розвитку епістемічної логіки до сучасної стадії усвідомлення і методичного обґрунтування динамічної епістемічної догки (DEL) (Ф. Лю, Дж. Селігман, П. Жирар): «До цього моменту всі логіки, які ми розробили, мають одне ключове обмеження: агент не може осмислено асимілювати інформацію, яка суперечить його знанням або переконанням; тобто вхідна інформація, що не відповідає знанням або переконанням агента, призводить до труднощів» (Dynameic). Л. А. Лисиченко обґрунтовувала подібні явища появою семантичних лакун: «Семантичні лакуни з'являються у зв'язку з поширенням і поглибленням МКС. Поширення МКС відбувається внаслідок появи на її ментальному рівні нових явищ, які раніше в ній були відсутні», а «поглиблення МКС зумовлюється поглибленням наших знань про вже відомі в мовній картині явища» (Лисиченко, 2009: 33). Динамічність і нескінченність пізнання світу й себе в цьому світі людиною, як доводять логіки, також підпорядковується законам: «Об'єкти, про які агент знає / у які вірить, включають не лише зовнішні істини, але й самі переконання, і частина або всі вони можуть змінюватися. Простіше кажучи, динамічна зміна переконань передбачає «зміну переконань щодо мінливої ситуації, яка сама по собі включає ці самі переконання» (Dynameic).

У зазначеній праці Л. А. Лисиченко знаходимо класифікацію рівнів концептуальної картини світу, серед яких першим вказано домовний, або ментальний: «Ментальна картина світу збагачується із розвитком знання про світ і мовних засобів, що це знання закріплюють і диференціюють, вона відбиває індивідуальний досвід мовців, узагальнений у процесі комунікації» (Лисиченко, 2009: 27). Оскільки страх вважається базовою емоцією, біологічний різновид якого поєднує всі живі істоти в цьому світі, то в структурі мовної моделі світу реципієнта страху його джерело завжди буде мати ознаки, що несуть загрозу життю, здоров'ю, добробуту, території тощо. Отже, постає

питання, як має бути номінований суб'єкт з такими ознаками. Як зауважує Л. А. Лисиченко, «зв'язки між домовною (ментальною), концептуальною і мовною картинами світу виражаються в послідовності пізнавального процесу від конкретного споглядання (концепт) до абстрагування (поняття) в концептуальній картині світу і до мовного значення, завдяки існуванню і функціонуванню якого люди спілкуються і виражають свої знання про світ, про себе, тобто застосовують МКС на практиці» (Лисиченко, 2009: 26).

Здобуття нових знань про світ суб'єктом-реципієнтом страху в тексті жахів дуже динамічне і спирається на досвід, відповідно до якого відбувається руйнування законів онтологічної логіки, пересмислення досвіду й застосування цих законів на засадах нових знань, тобто на новій епістемічній картині. Спробуємо описати поетапну модель динаміки зміни мовної картини відповідно до епістемічного й онтологічного складників вигаданого світу тексту жахів. Процес “скасування” звичної номінації розглядаємо як динамічне явище, яке має свої етапи (їхня кількість, засоби мовного втілення і навіть завершеність залежать від намірів автора тексту жахів). Сталою характеристикою цієї динаміки вважаємо логіку заперечення, оскільки, як було зазначено вище, передусім має бути скасована онтологія й аксіологія звичного світу (Л. А. Лисиченко вказує: «Якщо вважати, що концептуальна картина світу – це пізнання та інтерпретація світу людиною, то з необхідністю маємо визнати, що ККС розвивається і в категоріях логіки» (Лисиченко, 2009: 30)).

Етап 1. А не є А.

З погляду суб'єкта або суб'єктів тексту жахів, у такому вигаданому світі може бути порушений закон тотожності, який є одним із основних для мислення і комунікації за допомогою мови: думка про предмет є сталою, оскільки її зміст не змінюється, інакше – це вже інший предмет. Аналіз текстових фрагментів можна класифікувати як описове заперечення, оскільки це поданий від наратора і / або героя опис спостережень, у яких він заперечує фізіологічні, психологічні, поведінкові тощо риси об'єкта, який номінується нейтральною лексемою в сталому світі, і описує ті характеристики, що не відповідають уявленню про названий об'єкт. В описовому запереченні факт перетворюється на не-факт, що відповідає логічній формулі **А не є А**, яку приймаємо за перший етап вибудовування нової моделі картини світу суб'єкта-реципієнта страху.

Проаналізуймо порушення цього закону на прикладі уривку з тексту М. Кідрука, де номінація *хлопчик* (і пропозиція *Я бачу хлопчика*) перестають бути правдивими:

Що це? – Я тобі кажу – це хлопчик. – Відколи це в Атакамі завелись білошкірі хлопчачи, га? – Дивно, пацан геть голий. – Білошкірий хлопчак стовбичив сам-один посеред мертвого безмежжя Атаками, але при цьому не кричав і не біг назустріч машині. Не робив узагалі нічого. Стояв і дивився. – Його статуру можна було б вважати досконалою, якби не голова. Вона здавалася непропорційною через надміру опуклу верхню частину черепа. – Те, що постало перед Джей Ді, відкарбувалось у його мозку навіки. Хлопчик мав застигле, подібне на маску обличчя. Під мармуровим чолом палали зовсім не дитячі очі, з яких рвалося щось чорне. Зіниці іскрилися вогкою синню, але білки... білки були не просто почервонілими, ні, вони вщерть набрякли багряною кров'ю. Лікар несподівано усвідомив, що до нього наближається не хлоп'я, а щось незнайоме і чуже в подобі невинної дитини.

Наведений приклад ілюструє перший крок укладання нової мовної моделі світу, тобто процес когнітивного опрацювання нової реалії на первинній стадії, коли загроза ще не усвідомлена й суб'єкти тексту ще не поділилися на реципієнтів і джерела страху. Номінації *хлопчик*, *хлопчак*, *пацан*, *хлоп'я* нейтральні або навіть позитивно забарвлені поза контекстом тексту жахів, але дії й ознаки цього суб'єкта тут (доповнена референція в конкретному тексті дискурсу жахів) не характерні для представника класу об'єктів, що номінуються цими іменниками: не можуть білі хлопчачи стояти посеред пустелі голими й не кликати на допомогу; не можуть будь-які хлопчачи мати такі фізичні риси. Наприкінці цитованого уривку підсумовується результат цього усвідомлення (*не хлоп'я, а щось в подобі невинної дитини*). Заперечення логіки онтології звичного світу здійснене не тільки прямим способом (вживанням частки *не*), а й омовленням модальності сумніву як початкової стадії заперечення засобами різних мовних рівнів, наприклад, прислівником *відколи*, присудковим словом *дивно*, складними реченнями зі сполучниками *якби не* й *але*, у яких наводяться аргументи, що допомагають заґрунтувати нову онтологію, дієсловом *здається* і предикатом *можна було б*. Аксиологічне руйнування звичного світу і його закріплення в новій мовній моделі світу відбувається в більш складний спосіб, оскільки текст дискурсу жахів є і зразком

художнього дискурсу, де недостатньо омовити аксіологію лише за допомогою прикметників *добрий – поганий*. Наприклад, у цитованому уривку аксіологічна опозиція вибудована шляхом заперечення іменника *хлоп'я* та використання словосполучення *щось незнайоме і чуже в подібні невинної дитини*. Аксіологічне протиставлення підсилене також описом зовнішності суб'єкта, що імпліцитно порівнює голого білявого хлопчика, який має мармурове чоло, з ангелом, але так само імпліцитно його натура демонічна, бо його очі, що традиційно є “дзеркалом душі”, мають ознаки, закріплені за диявольськими силами (вони палають, з них рветься щось чорне, зіниці іскряться, а білки налиті кров'ю).

Оскільки наведений приклад ілюструє лише початкову стадію осмислення суб'єкта як джерела страху, маємо звернути увагу й на закладені в мовній картині світу суб'єкта-спостерігача ознаки потенціалу динаміки побудови і його мовної картини, і мовної моделі. Важливим елементом моделі світу є ідентифікація неозначеності суб'єкта, що на початку видається дивним, девіантним, але ще не страшним. У мовній картині це традиційно актуалізовано займенником *щось* і його атрибутами, які деталізують референцію. Як підтверджує і приклад з тексту роману М. Кідрука, *щось незнайоме і чуже в подібні невинної дитини* – це та номінація, що стає базовою для розгортання історії (з доповненнями, уточненнями, стилістичним й емоційними варіаціями), доки цьому суб'єкту не буде знайдена номінація, що відповідає новій онтології й аксіології світу дискурсу жахів. Якими детальними б не були уточнені ознаки суб'єкта, іменованого *щось*, він не є остаточно скласифікованим і номінованим, відповідно, не може вважатися пізнаним елементом онтологічної картини світу.

Етап 2. А не є А, Б, В...

У процесі скасування старої онтології порушується і закон несуперечності, відповідно до якого два несумісних судження не можуть бути одночасно істинними – одне з них хибне. Залежно від авторських намірів щодо сюжетної лінії в тексті на первинному етапі побудови вигаданого світу тексту жахів можна спостерігати накопичення порушень цього закону. Наприклад, у тому ж тексті «Бот» накопичення суперечливих суджень, висловлених різними реципієнтами страху (і головними, і другорядними персонажами), дає змогу авторові

створити переконливе тло для розгортання наступного етапу укладання нової онтології вигаданого світу тексту. Реципієнту страху (і читачеві, відповідно) потрібно вирішити, яке із суджень хибне, наприклад:

Будь-яка реальна істота, на яку пре багатотонна вантажівка, намагатиметься щонайскоріше забратися зі шляху. Аж ніяк не стовбичитиме на місці. <...> [водій] припустив, що перед ним галюцинація.

Малюк глипав на чілійця з несамовитістю, геть не властивою дванадцятирічному хлопчику, якого щойно ледь не закатали в асфальт.

[в апараті МРТ вибухнула голова хлопчика] *У нього не було металевих імплантів, ні в тілі, ні – що найголовніше – у голові. Він не демон, не інопланетний прибулець, не кіборг і не робот, обтягнутий людською шкурою. Він справжній. Звичайний малий.*

Неозначеність суб'єкта, неможливість його онтологічної класифікації і накопичення суперечливих суджень, які переконують, що це не хлопчик, завершують перший етап динаміки змін у вигаданому світі тексту жахів. Мовна ж модель світу залишається зруйнованою, оскільки всі можливі номінації цього суб'єкта заперечені: **А не є А** й не лише – **А не є А, Б, В...**, тому до переліку номінацій залучений іменник *істота*:

Чоловік аж щелепою клацнув і спинився. Разом з ним спинилась та істота... Клацнула щелепою... <...> Істота мовчала. Правда, коли кардіохірург говорив, хлопчик скривлював і розтягував губи.

Модальне забарвлення цього етапу динаміки зміни мовної моделі світу – це сумнів різної міри, постійне коливання між знаю / не знаю, бачу / не вірю / не розумію тощо.

Етап 3. А є Х.

Третій етап відносимо до тих, де укладається нова онтологія на засадах отриманого досвіду й знань. Він відповідає логічному закону достатньої підстави, коли судження стає істинним на підставі особистого досвіду, тобто на цьому етапі має накопичитися достатньо підстав для того, щоб суб'єкт змінив свою онтологічну віднесеність (хлопчик) і став ботом, навіть більше – носієм страху. Наприклад, у «Боті» цей етап чітко відокремлений від попереднього тим, що суб'єкт “не-хлопчик” номінований у референційному ланцюжку *вони – боти*, де катафорична референція відіграє значну прагматичну роль: суб'єкти, що мають

новий досвід, посилаються на нього (тому використано особовий займенник 3 особи множини) і використовують умовну назву *бот*, яка прийнята лише в межах цієї групи суб'єктів із досвідом; нові суб'єкти й читач мають долучитися до цього досвіду, щоб зрозуміти цю модель суб'єктних відношень. Як бачимо, номінація *бот* не забарвлена емоційно, тому аксіологічний складник «–» у системі нової онтології ще має бути закріпленим за суб'єктом, іменованим *бот*. Отже, третій етап відповідає розгортанню сюжетної лінії твору, де відбуваються саме страхітливі події, добро стикається і бореться зі злом, і цей суб'єкт (не-хлопчик) остаточно перетворюється на джерело страху в новій онтології вигаданого світу тексту, наприклад:

Вони на хрін розпанахали загорожу.

Вчора боти взяли Вілла і одного з негритосів Ріно...

[хлопчики] *Всі на одне лице. <...> Посувалися дивно, постійно уникаючи світла. Мовчали. <...> по-собачому все обнюхали і подерлися на схил.*

Незважаючи на наявність вогнепальної зброї, боти блискавично зминають охоронців. Тимур ніколи не бачив, щоби людей убивали настільки швидко. Сорок два хлопчачки просто шматують чілійців.

Бот начепив на голову обличчя людини.

Боти навчаються. Вони можуть програмувати самі себе.

Боти стали людоджерами. Дванадцятирічні хлопчачки поїдають дорослих чілійців... Мене зараз вирве!

Як засвідчують приклади, досвід співіснування із суб'єктами “ботами” в новій онтології відбито в мовній моделі вигаданого світу тексту жахів за допомогою предикатів, які позначають дії, що несуть загрозу існуванню інших суб'єктів цього світу, тобто відбувається розмежування суб'єктів на джерела страху і його реципієнтів. Крім того, предикати, що позначають агресивні дії, стають усе більше емоційно й змістовно загрозливими, зміни стану виражені також і модальними дієсловами (*ставати, навчатися, могли* тощо), що відповідає фазі активної динаміки розвитку суб'єкт-суб'єктних відносин у вигаданому світі тексту жахів. Зрештою, на цій стадії укладання мовної моделі цього світу, коли суб'єкт остаточно віднесений до страшних, коли його сутність зрозуміла й не відповідає іменнику *хлопчик*, його номінація може варіюватися в межах метафоричних назв із негативною конотацією типу *довбані карлики, кляті білобрисі вишкрібки, недоноски,*

біломорді бички або може бути умовною, що позначено лапками, орфографічним відповідником сенсу 'схожий, але не є' ("малюки").

Тож динамічний процес пізнання невідомого суб'єкта стає основою розгортання частини або цілої історії, а завершальна номінація такого суб'єкта остаточно відносить його до джерел страху й переводить історію на новий рівень, де укладена нова онтологія, де аксіологія вкладається в чорно-білий спектр боротьби добра зі злом і починають діяти правила існування в новому світі.

Висновки

Використання законів логіки під час упровадження лінгвістичних методів дослідження текстів дискурсу жахів дало змогу виокремити й описати сутність побудови мовної моделі вигаданого світу тексту жахів, маючи у фокусі аналізу номінацію суб'єкта-джерела страху. Порушення законів тотожності й несуперечності, а потім застосування закону достатніх підстав стали засадами виділення трьох етапів динаміки скасування старої та побудови нової онтології вигаданого світу тексту жахів: $A \neq A$, $A \neq A, B, B, \dots$, $A \in X$. Кожний із виділених етапів характеризується особливостями референції і номінації оцінюваного реципієнтом суб'єкта, модальним забарвленням (етапи сумніву, заперечення, здогадок тощо) й аксіологічною оцінкою та остаточною ідентифікацією суб'єкта спостереження як страшного.

Перспективою дослідження вважаємо подальшу деталізацію виокремлених етапів динаміки побудови вигаданого світу текстів жахів, а також можливу типологію текстів на основі моделей побудови їхньої онтології.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колесник, О. С. (2016). *Мова та міф у вимірі міждисциплінарних студій*. Чернівці: Десна Поліграф.
2. Куєвда, В. (2007). *Міфологічні джерела української етнокультурної моделі: психологічний аспект*. Донецьк: Український культурологічний центр, Донецьке відділення НТШ.
3. Лисиченко, Л. А. (2009). *Лексико-семантичний вимір мовної картини світу*. Харків: Вид. група «Основа».
4. Онищук, І. Ю. (2006). Емоційність концепту ВАРПР в англійській мові й мовленні (на матеріалі словників та англомовних романів-трилерів). (Автореф. дис. ... канд. філол. наук). Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова.
5. Переломова, О. С. (2008). Номінації віртуальних образів українського пандемоніуму в національному художньому дискурсі. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту імені Івана Франка*, 41, 177–181.
6. Сазонова, Я. Ю. (2018). *Феномен страху в текстах жахів української й англомовної літератури: лінгвопрагматичні аспекти*. Харків: ХІФТ.
7. *Dynamic Epistemic Logic*. Retrieved from <https://plato.stanford.edu/entries/dynamic-epistemic/#StatDynaBeliChan>.

REFERENCES

1. **Kolesnyk, O. S.** (2016). *Mova ta mif u vymiri mizhdystsyplinarnykh studii [Language and Myth in the Interdisciplinary Aspect]*. Chernihiv: Desna Polihraf [in Ukrainian].
2. **Kuiveda, V.** (2007). *Mifolohichni dzhherela ukrainskoi etnokulturnoi modeli: psykholohichni aspekt [Mythological Sources of the Ukrainian Ethnic-Cultural Model: psychological aspect]*. Donetsk: Ukrainyskyi kulturolohichniy tsentr, Donetske viddilennia NTSh [in Ukrainian].
3. **Lysychenko, L. A.** (2009). *Leksyko-semantychnyi vymir movnoi kartyny svitu [Lexical-Semantic Dimension of the Language Mapping of the World]*. Kharkiv: Vyd. hrupa «Osнова» [in Ukrainian].
4. **Onyshchuk, I. Yu.** (2006). Emotsiohennist kontseptu VAMPIR v anhliiskii movi y movlenni (na materialy slovnykiv ta anhlomovnykh romaniv-tryleriv) [Emotional Contagiousness of the Concept VAMPIRE in the English Language and Speech (the cases of dictionaries and English thrillers)]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa: ONU im. I. I. Mechnykova [in Ukrainian]
5. **Perelomova, O. S.** (2008). Nominatsii virtualnykh obraziv ukrainskoho pandemoniumu v natsionalnomu khudozhnomu dyskursi [Nominations of Virtual Images of the Ukrainian Pandemonium in the National Artistic Discourse]. *Visn. Zhytomyr. derzh. un-tu imeni Ivana Franka – Bulletin of Zhytomyr Ivan Franko State University*, 41, 177–181 [in Ukrainian].
6. **Sazonova, Ya. Yu.** (2018). *Fenomen strakhu v tekstakh zhakhiv ukrainskoi y anhlomovnoi literatur: linhvoprahamatychni aspekty [The Phenomenon of Fear in Horror Texts of the Ukrainian and English-speaking Literatures: linguistic-pragmatic aspects]*. Kharkiv: KhIFT [in Ukrainian]
7. **Dynamic** Epistemic Logic. Retrieved from <https://plato.stanford.edu/entries/dynamic-epistemic/#StatDynaBeliChan> [in English].

Сазонова Ярослава Юрївна – доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської фонетики і граматики, Харківський національний педагогічний університету імені Г. С. Сковороди; вул. Валентинівська, 2, м. Харків, 61168, Україна.

Tel: +380679340008

E-mail: sazonova.yaroslava.hnpu@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-9249-448X>

Sazonova Yaroslava Yuriivna – Doctor of Philological Sciences, Docent, the Head of the Department of English Grammar and Phonetics, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; 2 Valentynivska Str., Kharkiv, 61168, Ukraine.

Надійшла до редакції 15 березня 2023 року

CITATION

ДСТУ 8302:2015: Сазонова Я. Ю. Логіка динамічних змін у побудові онтології вигаданого світу тексту жахів. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. О. В. Халіман*. Харків, 2023. Вип. 58. С. 248–258. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2023.58.18>

АРА: Сазонова, Я. Ю. (2023). Логіка динамічних змін у побудові онтології вигаданого світу тексту жахів. *Лінгвістичні дослідження*, 58, 248–258. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2023.58.18>